

# SPIS TREŚCI

## WPROWADZENIE – 9

### I. ZAGADNIENIA TEORETYCZNE – 14

- 1.1. **Obraz świata a frazeologia** – 14
- 1.2. **Frazeologizmy oznaczające cechy intelektualne** – 29
- 1.3. **Forma wewnętrzna** – 40
  - 1.3.1. Z historii badania terminu – 41
  - 1.3.2. Wewnętrzna forma słowa – 45
  - 1.3.3. Wewnętrzna forma frazeologizmu – 47
    - 1.3.3.1. Typy interpretacji wewnętrznej formy frazeologizmu – 47
    - 1.3.3.2. Rodzaje wewnętrznej formy frazeologizmu – 51
  - 1.3.4. Wewnętrzna forma frazeologizmu, obrazowość i motywacja – 54
- 1.4. **Metoda badań** – 65

### II. FRAZEOLOGIZMY Z KOMPONENTAMI SOMATYCZNYMI – 78

- 2.1. **Uwagi wstępne** – 78
  - 2.1.1. Frazeologia somatyczna – 78
  - 2.1.2. Rola metonimii w tworzeniu obrazowości frazeologizmów – 81
- 2.2. **Komponenty somatyczne w strukturze obrazu frazeologicznego** – 84
  - 2.2.1. Komponenty centralne – 84
    - 2.2.1.1. głowa – 84
    - 2.2.1.2. mózg – 92
  - 2.2.2. Komponenty drugorzędne – 95
    - 2.2.2.1. Komponenty oznaczające części głowy, bądź z nią sąsiadujące – 95
    - 2.2.2.2. Komponenty oznaczające narządy zmysłu (w obrębie głowy) – 97
- 2.3. **Typy modeli motywacyjno-pojęciowych w badanych językach** – 101
  - 2.3.1. Obecność lub brak aparatu myślowego – 101
  - 2.3.2. Zawartość aparatu myślowego – 103
    - 2.3.2.1. „Naturalna” zawartość w aparacie myślowym – 104
    - 2.3.2.2. Pustka w aparacie myślowym – 105
    - 2.3.2.3. „Nietyпова” zawartość aparatu myślowego – 107
  - 2.3.3. Funkcjonowanie aparatu myślowego jako urządzenia technicznego – 121
    - 2.3.3.1. Pierwszy typ „mechaniczny” – 123
    - 2.3.3.2. Drugi typ „mechaniczny” – 124

- 2.3.3.3. Typ „kulinarny” lub „syntetyczny” – 126
- 2.3.4. Położenie przestrzenne aparatu myślowego – 128
- 2.3.5. Parametry (wskaźniki) miary intelektu – 131
  - 2.3.5.1. Pojemność naczyń, w których jest przechowywany – 132
  - 2.3.5.2. Konsystencja, ciężar, ruchomość – 140
  - 2.3.5.3. Wartość materiału – 147
  - 2.3.5.4. Barwa – 157
- 2.4. Wnioski – 170

### III. FRAZEOLOGIZMY Z KOMPONENTAMI ANIMALISTYCZNYMI – 174

- 3.1. Charakterystyka komponentów animalistycznych i ich rola w motywacji frazeologizmów oznaczających cechy intelektualne – 174
  - 3.1.1. Uwagi wstępne – 174
  - 3.1.2. Rola konotacji w motywacji – 177
  - 3.1.3. Rola metafory i jej funkcjonowanie – 181
  - 3.1.4. Rola porównania frazeologicznego – 187
  - 3.1.5. Kulturowe uwarunkowania metafor – 191
  - 3.1.6. Struktura porównań – 194
  - 3.1.7. Konotacje negatywne związane z oceną „głupi” – 197
  - 3.1.8. Konotacje ambiwalentne – 199
  - 3.1.9. Konotacje pozytywne związane z oceną „mądry” – 208
- 3.2. Typologia komponentów animalistycznych frazeologizmów w aspekcie konfrontatywnym – 210
  - 3.2.A. Animalizmy o identycznym znaczeniu desygnacyjnym z uniwersalnymi (tożsamymi) konotacjami semantycznymi w badanych językach motywujące frazeologizmy w zakresie badanego pola – 212
    - Grupa 1. Animalizmy z uniwersalnymi konotacjami motywujące frazeologizmy analogiczne albo specyficzne dla określonego języka : *osioł* – 212, *cielę* – 217, *kura* – 218, *mucha* – 220
    - Grupa 2. Animalizmy o tym samym znaczeniu desygnacyjnym w obu językach, w których konotacje związane z badanym polem semantycznym są w jednym języku silnie utrwalone, a w drugim pełnią funkcję drugorzędą lub nie są wyrażone eksplicitnie: *indyczka* – 221, *wół* – 223, *świnia* – 224, *koza* – 226, *niedźwiedź* – 229, *lis* – 230
  - 3.2.B. Animalizmy o identycznym znaczeniu desygnacyjnym w badanych językach, ale ze specyficznymi konotacjami semantycznymi – 231
    - Grupa 1. Animalizmy o identycznym znaczeniu desygnacyjnym z tożsamymi (w zakresie badanego pola) konotacjami semantycznymi w dwóch językach, które zwerbalizowały się w metaforyce i frazeologizmach w odróżnieniu od języka trzeciego z odmiennymi konotacjami (w zakresie badanego pola) : *gęś* – 232, *baran* – 234, *koń* – 237, *pies* – 242, *верблюд, жираф* – 243

Grupa 2. Animalizmy o identycznym znaczeniu desygnacyjnym w badanych językach, ale ze specyficznymi konotacjami w jednym z języków (także poza badanym polem). Konotacje (w zakresie badanego pola) mogą realizować się w jednym z języków na poziomie metaforyki leksemu, a nie stanowić źródła motywacyjnego frazeologizmów : *kot* – 243, *маўпа* – 245

**ZAKOŃCZENIE** – 248

**BIBLIOGRAFIA** – 261

**INDEKS ANALIZOWANYCH FRAZEOLOGIZMÓW (WYBÓR)** – 286

Frazeologizmy polskie – 286

Frazeologizmy rosyjskie – 291

Frazeologizmy chorwackie – 296